

JOSÉ HULSING

Zoemende computers, rinkelende telefoons, knipperend tl-licht, voortdurend gekakel van collega's of een stapel post die nooit lijkt te slinken. Voor mensen met autisme is de gemiddelde kantoorruimte een overwelddigende jungle, een stortvloed aan prikkels die ongefilterd binnen komen. Ook op andere werkplekken hebben ze meer hobbels te nemen dan hun collega's zonder een informatieverwerkingsstoornis.

Niet gek dus dat het voor mensen met een autismespectrumstoornis (ASS) – en dat zijn in totaal zo'n 190.000 Nederlanders – lastig is om werk te vinden en te behouden. Uit cijfers van het Nederlands Autism Register over 2018 blijkt dat slechts 45 procent van de volwassenen met autisme betaald werk heeft. Van hen geeft 26 procent aan dat het niveau niet bij ze past, 32 procent vindt het werk wat inhoud betreft niet passend. Het werk geeft hun niet de voldoening die ze wensen.

Wie aan autisme denkt, komt al snel uit bij *Rain Man*, de film uit 1988 over de autistische Raymond die sociaal zeer onhandig is, maar een fotografisch geheugen heeft en een wiskundeknobbel. „Het beeld bestaat dat mensen met autisme alleen maar achter de computer kunnen werken met niemand om zich heen. Dat is echt niet waar. Ze kunnen overal functioneren. Onder de juiste omstandigheden. Ook in de dienstverlening én gewoon tussen collega's”, stelt onderzoeker Jeanet Landsman uit IJlst.

Al tien jaar doet Landsman studie naar autisme en werk bij Toegepast Gezondheidsonderzoek, een afdeling van Gezondheidswetenschappen, in het UMCG in Groningen. Doel van dit onderzoek is het bevorderen van arbeidsparticipatie. Wat zijn belemmerende factoren voor mensen met autisme en wat succesfactoren? En wat betekent dat voor de begeleiding?

De verzamelde wetenschappelijke kennis is een van de bouwstenen van WerkWeb-Autisme, een digitale wegwijs die normaal tot hooggeaarde mensen met autisme ondersteunt bij het studeren en het vinden en behouden van passend werk.

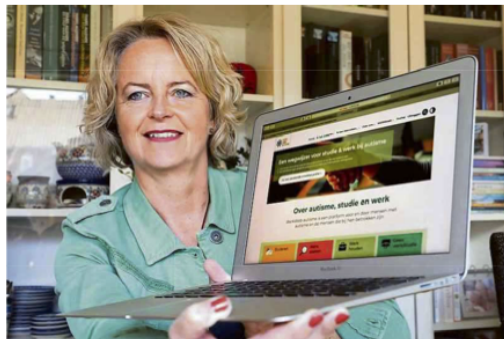
De tool www.werkwebautisme.nl is gebouwd door Carapax-IT, een bedrijf dat vooral werknemers met autisme in dienst heeft. Het programma bestaat uit drie onderdelen. Een openbaar deel dat dienst doet als bibliotheek voor mensen met autisme en betrokkenen als naasten, hulpverleners en werkgevers. Deze webgids met algemene informatie is gericht op vier fases: studeren, werk zoeken, werk behouden en een werk van studie hebben.

Daarnaast is er een besloten deel gericht op persoonlijke ontwikkeling. Gebruikers maken een account aan en vullen vragenlijsten in, waarna ze met een druk op de knop duidelijkheid krijgen over hun sterke en minder sterke kanten, wat voor soort studie of werk bij ze past en wat voor soort werkplek.

Derde onderdeel is een interactief werkboek, vertaald uit het Engels en vormgegeven door mensen met autisme, werknemers van AutiTalents. „We hebben de rechten gekocht van

Aan de slag met autisme

Meer dan de helft van de mensen met autisme heeft geen betaalde baan. Een website die kennis en zelfhulp biedt, moet hen ondersteunen bij het vinden en behouden van passend werk.

Jeanet Landsman showt de digitale wegwijs voor mensen met autisme.

FOTO SIMON BLEEKER

‘Ze kunnen overal functioneren. Onder de juiste omstandigheden’

de National Autistic Society. Hun handboek *Finding work* met informatie en oefeningen is gebaseerd op een bewezen effectieve re-integratiemethode. Mensen met autisme kunnen het boek samen met hun coach of loopbaanbegeleider doorlopen.”

De bedoeling is dat mensen met autisme meer zelfinzicht krijgen en zelf de regie nemen. „Werk geeft energie, maar is tegelijkertijd ook belastend en kan bij mensen met autisme mogelijk sneller leiden tot overprikkeling. Wie zichzelf en z'n grenzen goed kent, heeft meer kans van slagen op de arbeidsmarkt. We raden mensen ook aan te vertellen dat ze autistisch zijn. Zo voorkomen ze bijvoorbeeld dat collega's het raar vinden dat ze in de pauze niet mee gaan lunchen. Of dat een leidinggevende een vraag dubbelzinnig formuleert, waardoor deze voor meerdere uitleg vatbaar is.”

Op 2 april, Wereld Autism Dag, komt de methode gratis online beschikbaar. Uiteindelijk hopen de onderzoekers ook online coaching aan te kunnen bieden via de website.

Tijdens het Studium Generale over 'inclusie en autisme', morgenmiddag in het Z-gebouw in Leeuwarden, vertelt Jeanet Landsman over WerkWeb-Autisme. De bijeenkomst heeft als onderwerp: 'hoe je een goudvis de boom injaagt'. Dit is een verwijzing naar een citaat van Albert Einstein, die ook autisme had. Hij zei: 'Iedereen is een genie. Maar als een vis wordt beoordeeld op zijn vaardigheid om in bomen te klimmen, zal hij zichzelf zijn hele leven als een mislukking beschouwen.'

Wat is ASS?

ASS (autismespectrumstoornis) is een verzamelnaam voor verschillende vormen van autisme, een aandoening die voorkomt bij 1 procent van de bevolking. Mensen met autisme verwerken informatie anders en hebben daarom moeite met sociale omgang, communicatie, verbeelding en prikkelverwerking. Uit onderzoek blijkt dat ze vaker angstig of depressief zijn.

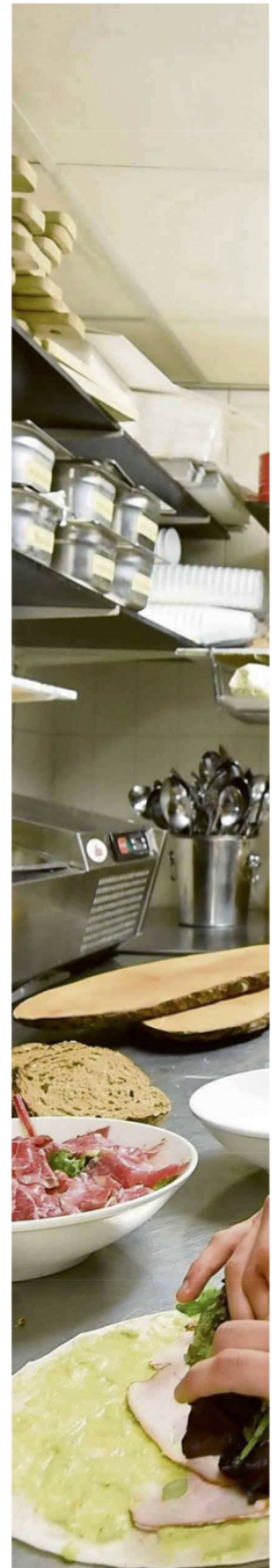
Waar mensen met autisme (willen) werken

Bij passende arbeid voor mannen met autisme wordt vaak meteen aan computerwerk gedacht. Uit onderzoek van het Nederlands Autism Register blijkt dat deze groep inderdaad vaak werkzaam is in de ICT of hier zou willen werken. Ook hebben ze vaak banen bij de overheid en in de zorg- en welzijnssector. Opvallend is dat deze doelgroep veelvuldig aangeeft graag in de wetenschap of bij een goed doel te willen werken, maar dat slechts een heel klein deel van hen dat ook daadwerkelijk doet. Vrouwen met autisme werken nu voornamelijk in de zorg en welzijn. Het onderwijs, de wetenschap en de overheid zijn sectoren, waar meer autistische vrouwen aan de slag zouden willen.

Lunchlezingen: autisme werkt!

Onbekendheid en hardnekkige vooroordelen weerhouden werkgevers er soms van om in zee te gaan met mensen met autisme. Doodzonde, vindt het Autisme Netwerk Friesland. Want deze werknemers beschikken over specifieke vaardigheden waar bedrijven hun voordeel mee kunnen doen. Zoals bijvoorbeeld een sterk analytisch vermogen, oog voor detail, grote loyaliteit en een uitzonderlijk concentratievermogen. Mensen met autisme kunnen hierdoor vraagstukken vanuit een bijzonder standpunt bekijken, wat weer tot verrassende ideeën en standpunten kan leiden.

In de Autismeweek, van 31 maart tot en met 6 april, die dit jaar het thema 'Autisme Werkt!' heeft, verzorgt het zogeheten A-team van het Autisme Netwerk Friesland lunchlezingen bij bedrijven om ze te wijzen op de kracht van autisme. Feit is dat mensen met autisme moeite hebben met sociale contacten en communicatie waardoor het bij een sollicitatie of een stage al mis kan gaan. „Door onwetendheid van werkgevers belanden ze tussen wal en schip. Maar deze mensen niet aannemen is verspilling van talent”, stelt Geesje Duursma van het netwerk.

Floris Piek is kok bij De Pleats in Burgum